

Graslandmonitoring

Inleiding

In 1997 en 2000 heeft Dhr. B. Smit uitgebreid onderzoek gedaan naar de botanische aspecten van een aantal grasstroken in het Bergbos in Lelystad. Een deel daarvan heeft hij opnieuw geïnventariseerd in 2007. In 2012 zijn twee grasstroken op eerder onderzochte locaties opnieuw bekeken. Ook in het Oostrandpark is de vegetatie van twee graslanden opgenomen. Door deze graslanden te blijven monitoren kunnen uitspraken over de ontwikkeling gedaan worden en aanbevelingen voor beheer gegeven worden.

Methode

Op 14 juni 2012 werden in het Bergbos op vier locaties vegetatieopnamen gemaakt van graslandstroken. De opnamen werden op ongeveer dezelfde locaties gemaakt als de eerdere opnamen van Dhr. Smit. In het Oostrandpark werden op 19 juni van twee grasstroken vegetatieopnamen gemaakt. De ligging van de vegetatieopnamen is weergegeven in bijlage 2.

Bij de inventarisaties werd alleen gekeken naar hogere planten. Mossen zijn buiten beschouwing gelaten. Alle graslandinventarisaties werden uitgevoerd door Ria Heemskerk.

Het voorkomen en de bedekking van de soorten is bepaald volgens de methode van Braun-Blanquet.

Hierbij is gewerkt met de volgende codering:

Tabel 1 - codering volgens Braun-Blanquet

code	bodembedekking (%)	aantal individuen
1	< 5	1 tot 2
2	< 5	3 tot 10
3	< 5	11 tot 100
4	< 5	> 100
5	5 - 12	willekeurig
6	13 - 25	willekeurig
7	26 - 50	willekeurig
8	51 - 75	willekeurig
9	76 - 100	willekeurig

Resultaten

Op de volgende pagina's worden de resultaten van de inventarisaties van 2012 weergegeven. Tabel 2 toont de resultaten van de inventarisatie van vier graslandstroken in het Bergbos. De inventarisatiegegevens van twee grasstroken in het Oostrandpark worden in tabel 3 gepresenteerd.

Op de grasstroken nr. 1 en 2 in het Bergbos (Noord) werden in totaal 45 soorten aangetroffen, op nr. 3 en 4 (Zuid) waren dat 47 soorten (zie tabel 2). Het soortentotaal van de vier stroken bedroeg 68 op een totaal onderzocht oppervlak van 220m². Meest algemene soorten van de noordelijke grasstroken zijn fiorin, ruwbeemdgras, gestreepte witbol, scherpe boterbloem en kropaar, terwijl op de zuidelijke grasstroken de top vijf gevormd wordt door smalle weegbree, rode klaver, ruwbeemdgras, fiorin en grote weegbree. De noordelijke grasstroken bieden groeiplaats aan enkele rode lijstsoorten, zoals rietorchis en gevlekte orchis. De zuidelijke grasstroken worden vaker betreden. Daar werden geen rode lijstsoorten gevonden. Op beide stroken werd wel grote ratelaar gevonden. Deze fraaie soort is in Flevoland vrij zeldzaam.

De inventarisatie van twee grasstroken in het Oostrandpark leverde in totaal 27 soorten op (zie tabel 3). Meest algemeen zijn hier gewone berenklauw, rietgras, rode klaver, gestreepte witbol en kropaar. Er werden geen rode lijstsoorten aangetroffen. Opmerkelijk was wel dat een kwartel zat te roepen in de hoge vegetatie. Deze schaarse vogel heeft een verborgen leefwijze en wordt zelden buiten akkergebieden roepend waargenomen.

Tabel 2 - Inventarisatieresultaten Bergbos juni 2012

Bergbos 14-6-2012	1	2	gem. strook noord	3	4	gem. strook zuid
oppervlakte	5 x 10 m	5 x 12 m	110 m2	5 x 12 m	5 x 10 m	110 m2
hoogte vegetatie	70 cm	40 cm		50 cm	50 cm	
totale bedekking (%)	95	95		95	85	
akkervegeet-me-nietje	2		1,0	1	1	1,0
akkerdistel		2	1,0	2	2	2,0
akkerereprijs			0,0	1		0,5
akkermelkdistel		2	1,0			0,0
basterdklaver		1	0,5			0,0
beemdlangbloem			0,0	2	1	1,5
boswilg		1	0,5			0,0
dauwbraam	1		0,5			0,0
duinriet	3		1,5	4	4	4,0
engels raigras	3		1,5		5	2,5
esdoorn	1		0,5			0,0
fiorin	5	5	5,0	3	5	4,0
fluitenkruid	1	1	1,0	1		0,5
geel nagelkruid	2	1	1,5			0,0
gekroesde melkdistel			0,0	1		0,5
gele kornoelje	2		1,0			0,0
gestreepte witbol	5	4	4,5	3	3	3,0
gevlekte rietorchis		1	0,5			0,0
gewone berenklauw	1		0,5	1		0,5
gewone hoornbloem	1	1	1,0	1		0,5
gewone melkdistel	1		0,5			0,0
gewone vlier	1	1	1,0			0,0
glanshaver			0,0			0,0
grasmuur			0,0	1		0,5
grauwe wilg	1		0,5			0,0
grote brandnetel	3	2	2,5		4	2,0
grote ratelaar			0,0	1	2	1,5
grote weegbree			0,0	2	4	3,0
harig wilgenroosje			0,0	1	1	1,0
hazelaar	1		0,5			0,0
heermoes	2	3	2,5		3	1,5
ijle dravik		2	1,0			0,0
kleefkruid	3		1,5	2	3	2,5
klein hoefblad	2	3	2,5			0,0
kleine klaver			0,0	2	2	2,0
klein streepzaad			0,0		1	0,5
knoopkruid			0,0	2		1,0
koninginnekruid	2	1	1,5	1	2	1,5
kropaar	3	4	3,5	3	3	3,0
kruipe boterbloem		3	1,5			0,0
krulzuring	1	1	1,0	1	2	1,5
kweek			0,0	3	2	2,5
muskuskaasjeskruid			0,0	1		0,5
paardenbloem	3	2	2,5	2	3	2,5
pastinaak			0,0	1	2	1,5
riet	2	2	2,0	3		1,5
rietgras			0,0	3		1,5
rietorchis	1	1	1,0			0,0
robertskruid	2		1,0			0,0
rode klaver	1	3	2,0	4	5	4,5
roodzwenkgras	3	4	3,5	1	1	1,0
ruwbeemdgras	5	4	4,5	4	4	4,0
schermhavikskruid			0,0	1	2	1,5
scherpe boterbloem	4	3	3,5	2	2	2,0
smalle weegbree	2	3	2,5	5	4	4,5
straatgras			0,0		3	1,5
tarwe			0,0	1		0,5
timotheegras	2		1,0	3	3	3,0
valse voszegge		1	0,5			0,0
veldlathyrus			0,0	1		0,5
vogelwikke			0,0	2	1	1,5
wikke spec.		1	0,5			0,0
wilde peen			0,0	1	2	1,5
witte klaver			0,0	4		2,0
wolfspoot		2	1,0			0,0
zachte dravik			0,0	2	2	2,0
zachte ooievaarsbek			0,0	2		1,0
zomereik		1	0,5			0,0
zwarte els	1	1	1,0		2	1,0
aantal soorten/opname	34	32	45	41	33	47

Tabel 3 - inventarisatieresultaten Oostrandpark juni 2012

Oostrandpark 19-6-2012	1	2	gem. vak
oppervlakte	15 x 25 m	10 x 10 m	475m ²
hoogte vegetatie	50 cm	150 cm	
totale bedekking (%)	100	100	
akkervergeet-me-nietje		3	1,5
akkerdistel		3	1,5
basterdklaver	2		1,0
fiorin	3	3	3,0
fluitenkruid		3	1,5
gestreepte witbol	4	4	4,0
gewone berenklauw	3	6	4,5
gewone hoornbloem	1	2	1,5
grote weegbree	3		1,5
heermoes	4		2,0
ijle dravik	3		1,5
kleefkruid		3	1,5
klein hoefblad		2	1,0
kropaar	4	4	4,0
kruipe boterbloem		3	1,5
krulzuring		2	1,0
kweek		4	2,0
riet	3	5	4,0
rietgras	4	5	4,5
rode klaver	5	4	4,5
ruwbeemdgras	4	4	4,0
scherpe boterbloem	3		1,5
smalle weegbree	3		1,5
timotheegras	3		1,5
veldlathyrus	4		2,0
wilde peen	3		1,5
witte klaver	3		1,5
aantal soorten/opname	19	17	27

Bergbos – vergelijking tussen eerdere karteringen en 2012

Als de resultaten van 2012 worden gelegd naast die van eerdere vegetatieopnamen uit 1997, 2000 en 2007 (zie bijlage 1) is te zien dat de vegetatie in vijftien jaar behoorlijk is veranderd. Hierbij moet wel bedacht worden dat tussen de inventarisatieperiodes ingrijpende veranderingen hebben plaatsgevonden, waardoor een vergelijking tussen toen en nu niet zondermeer mogelijk is:

- Een belangrijk verschil tussen deze- en het onderzoek van Dhr. Smit is, dat de groottes van de opnamen in 2012 aanmerkelijk kleiner zijn, doordat de verder uitgegroeide mantelvegetatie het areaal grasland heeft verkleind.
- In de tussentijd is er ook bosrandbeheer geweest. Hierdoor is veel boomopslag in het graslandgedeelte verminderd.
- Omringende bomen zijn in de tussentijd hoger geworden en geven meer schaduw op de noordelijke strook.
- Bij de grasstroken aan de zuidkant gaat ieder vergelijk mank, doordat enkele jaren terug een zandlaag is aangebracht en een zaadmengsel is ingezaaid.

Soortenaantal grasstroken noord: Het aantal soorten fluctueert door de jaren heen. Enkele typische graslandsoorten zoals paardenbloem en krulzuring zijn in bedekking afgenomen. Aan

de andere kant is er sprake van verruiging en nemen soorten zoals brandnetel, heermoes en kleefkruid toe.

Aanbevelingen voor beheer

De noordelijke grasstrook in het Bergbos, waar opname 1 en 2 gesitueerd zijn, laten een verruiging en areaalverkleining zien. Dit is het gevolg van uitbreiding van de bosmantel-vegetatie van het bos en een grotere mate van beschaduwing. Voor instandhouding van deze strook is het voorkomen van een verdere opmars van de mantel noodzakelijk. Hiervoor dient deze af en toe te worden teruggezet. Ook aan de overkant van het pad, waar de meeste beschaduwing vandaan komt, zouden dan hoge bomen aan de rand verwijderd moeten worden om zo meer licht op de grasstrook te krijgen.

De geherprofileerde en opnieuw ingezaaide zuidelijke grasstrook in het Bergbos, waar opname 3 en 4 gesitueerd zijn, hebben minder last van beschaduwing. Door het aan de zuidzijde gelegen water reikt de slagschaduw van de bomen aan de zuidkant minder ver over de strook heen. De vegetatie aan de oostzijde van deze grasstrook lijdt wel onder een hoge mate van betreding door paarden. Niet alleen neemt is soortenrijkdom hierdoor lager, ook de gevoeligere soorten zijn hierdoor minder talrijk of zelfs geheel afwezig. Ter hoogte van opname 3 wordt overmatige betreding verhinderd door een hek. Hier is het aantal soorten aanmerkelijk hoger en zijn meer gevoelige soorten aanwezig. De kwaliteit van de gehele strook zou met het tegengaan van betreding door paarden verbeterd kunnen worden.

In het Oostrandpark wordt een gefaseerd maaibeheer toegepast. Dit zal toename van de soortenrijkdom in de toekomst in de kaart spelen. Monitoring van de graslandstroken zal uitwijzen of dit daadwerkelijk het geval is.